

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра інформаційних технологій в фізико-енергетичних системах

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

25 червня 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ВСТУП ДО ТЕОРІЇ ОБРОБКИ СИГНАЛІВ І ЗОБРАЖЕНЬ

спеціальність: 105 Прикладна фізика та наноматеріали
освітня програма: «Прикладна фізика енергетичних систем»
факультет фізико-енергетичний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою фізико-енергетичного факультету

“25” червня 2019 року, протокол № 6/19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доктор фізико-математичних наук, професор Немченко Костянтин Едуардович

Програму схвалено на засіданні кафедри інформаційних технологій в фізико-енергетичних системах

Протокол від “24” червня 2019 року № 6/19

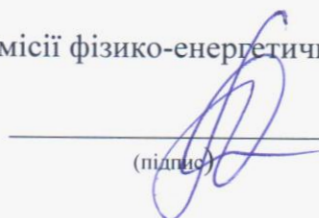
Завідувач кафедри інформаційних технологій в фізико-енергетичних системах

_____ Немченко К.Е.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією фізико-енергетичного факультету

Протокол від “25” червня 2019 року № 6/19

Голова методичної комісії фізико-енергетичного факультету

_____ Лісіна О.Ю.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр

спеціальність: 105 Прикладна фізика та наноматеріали

освітня програма: «Прикладна фізика енергетичних систем»

1. Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні методи обробки зображень в задачах фізики та енергетики.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою курсу «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» є вивчення та самостійне користування алгоритмами обробки зображень, ознайомлення з основними видами обробки зображень, використання обробки зображень у фізиці, енергетиці та медицині.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основним завданням курсу «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» є застосування математичних алгоритмів для обробки двовимірних масивів даних, зокрема, зображень, для низки задач, що є типовими для фізики та енергетики.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

методи обробки зображень, зокрема, точкові (амплітудні), просторові, геометричні та алгебраїчні; особливості обробки зображень в фізичних застосуваннях, та в задачах енергетики,

вміти: застосовувати отримані знання на практиці при обробці растрових зображень, двовимірних масивів даних, узагальнювати вивчені алгоритми на складні системи.

Для вивчення курсу необхідні знання з математичного аналізу, диференціальних рівнянь, математичної фізики, та курсів лінійної алгебри та аналітичної геометрії.

Основними формами викладання навчального матеріалу з дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» є лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів.

Методика викладання ґрунтується на проведенні лекційних (1 год/тиждень) та лабораторних (1 год/тиждень) у 6-му семестрі, із загальним аудиторним обсягом 32 години, що разом з 28 годинами самостійної роботи складає 60 годин загального обсягу. Лекційні заняття проводяться методом семінару. Лабораторні заняття – шляхом розробки окремими студентами завдань програм на мовах C++, C# тощо в будь-якому середовищі розробки за вибором студента.

1.3. Кількість кредитів 5

1.4. Загальна кількість годин 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
6-й	-й
Лекції	
32 год.	год.

Практичні, семінарські заняття	
32	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
86 год.	год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» студенти оволодіють засобами застосування математичних алгоритмів для обробки двовимірних масивів даних, зокрема, зображень, для низки задач, що є типовими для фізики та енергетики.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні властивості зображень

Тема 1. Фізичні основи

Тема 2. Кольорові простори та простори фарб

Тема 3. Формати зберігання

Тема 4. Робота з файлами зображень

Розділ 2. Геометричні перетворення зображень

Тема 1. Простіші перетворення

Тема 2. Фрагментація та об'єднання зображень

Тема 3. Масштабування

Тема 4. Афінні перетворення

Розділ 3. Амплітудні перетворення зображень

Тема 1. Статистичні характеристики зображень

Тема 2. Гістограма зображення

Тема 3. Яскравість та контраст

Тема 4. Балансування зображень

Розділ 4. Фільтрація зображень

Тема 1. Простіші фільтри

Тема 2. Диференційні та інтегральні фільтри

Тема 3. Нелінійна фільтрація

Тема 4. Застосування та розробка фільтрів

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Загальні властивості зображень</i>												
Тема 1	4	2		1		2						
Тема 2	5	2		1		2						
Тема 3	5	2		1		3						

Тема 4	5	2		1		3							
Разом за розділом 1	22	8		4		10							
<i>Розділ 2. Геометричні перетворення зображень</i>													
Тема 1	4	2		1		3							
Тема 2	5	2		1		3							
Тема 3	5	2		1		3							
Тема 4	5	2		1		2							
Разом за розділом 2	23	8		4		11							
<i>Розділ 3. Амплітудні перетворення зображень</i>													
Тема 1	4	2		1		2							
Тема 2	5	2		1		2							
Тема 3	5	2		1		3							
Тема 4	5	2		1		3							
Разом за розділом 3	22	8		4		10							
<i>Розділ 4. Фільтрація зображень</i>													
Тема 1	4	2		1		2							
Тема 2	5	2		1		3							
Тема 3	5	2		1		3							
Тема 4	5	2		1		3							
Разом за розділом 4	23	8		4		11							
Усього годин	90	32		16		42							

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізичні основи	1
2	Кольорові простори та простори фарб.	1
3	Формати зберігання	1
4	Робота з файлами зображень	1
5	Простіші перетворення	1
6	Фрагментація та об'єднання зображень	1
7	Масштабування	1
8	Афінні перетворення	1
9	Статистичні характеристики зображень	1
10	Гістограма зображення	1
11	Яскравість та контраст	1
12	Балансування зображень	1
13	Простіші фільтри	1
14	Диференційні та інтегральні фільтри	1
15	Нелінійна фільтрація	1
16	Застосування та розробка фільтрів	1
	Усього	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробити програму за темою «Фізичні основи»	2
2	Розробити програму за темою «Кольорові простори та простори фарб. »	2
3	Розробити програму за темою «Формати зберігання»	3
4	Розробити програму за темою «Робота з файлами зображень»	3

5	Розробити програму за темою «Простіші перетворення»	3
6	Розробити програму за темою « Фрагментація та об'єднання зображень»	3
7	Розробити програму за темою « Масштабування»	3
8	Розробити програму за темою « Афінні перетворення»	2
9	Розробити програму за темою « Статистичні характеристики зображень»	2
10	Розробити програму за темою « Гістограма зображення»	2
11	Розробити програму за темою « Яскравість та контраст»	3
12	Розробити програму за темою « Балансування зображень»	3
13	Розробити програму за темою « Простіші фільтри»	2
14	Розробити програму за темою « Диференційні та інтегральні фільтри»	3
15	Розробити програму за темою « Нелінійна фільтрація»	3
16	Розробити програму за темою « Застосування та розробка фільтрів»	3
	Усього	42

6. Індивідуальні завдання

Розрахункова робота або контрольна робота за планом поточного контролю

7. Методи контролю

Навчальна програма нормативної дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» відповідає чинним нормативним документам, рекомендованим Міністерством освіти і науки України як навчальна програма для студентів фізичного спрямування для вищих навчальних закладів. Навчальна дисципліна «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Зміст програми, об'єм учбових питань дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» визначаються потребою загальнонаукової, загально-інженерної та технічної підготовки.

Вивчення дисципліни «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» передбачає викладання лекцій, проведення практичних занять, виконання лабораторних робіт. Підсумковий контроль знань здійснюється на екзамені.

На лекціях викладається теоретичний матеріал, який ілюструється типовими прикладами і задачами за профілем підготовки фахівців з прикладної фізики та наноматеріалів. Викладання лекційного матеріалу має закінчений характер, здійснюється у доступній і наочній формі, містить проблемні ситуації.

Основною метою лабораторних занять є розвиток навичок практичного застосування і закріплення теоретичного матеріалу. При вирішенні задач рекомендується користуватися стандартними прийомами і методиками. На кожному практичному занятті частину учбового часу доцільно використовувати для самостійного розв'язку задач, контролюючи при цьому правильність обраного методу і ходу рішення.

Важливим фактором засвоєння курсу «Вступ до теорії обробки сигналів і зображень» й оволодіння її методами є самостійна робота студентів. Для самостійного відпрацювання розділів і тем дисципліни пропонуються лабораторні роботи, при перевірці виконання яких здійснюється ефективний контроль за рівнем засвоєння матеріалу.

На всіх заняттях підкреслюється роль і значення предмету на конкретних прикладах і задачах прикладного характеру, висвітлюється її зв'язок з іншими дисциплінами і майбутньою професією.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Сума
Розділ 1				Розділ 2				Розділ 3				Розділ 4				
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	
6	6	6	7	6	6	6	7	6	6	6	7	6	6	6	7	100
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	48
2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	36

T1, T2 ... – теми розділів.

1. Загальні бали за темою
2. Поточний лекційний контроль
3. Поточне виконання лабораторних робіт
4. Самостійна робота

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Эффективное использование STL Скотт Мейерс 4.5 ISBN: 5-94723-382-7 2002 Издательство: «Питер»
2. С++ и STL. Дэвид Р. Мюссер, Жилмер Дж. Дердж, Атул Сейни 5.0 ISBN: 978-5-8459-1665-5, 978-0-321-70212-8: 2010 Видавництво: «Вильямс»
3. Расширение библиотеки STL для С++. Наборы и итераторы (+ CD... Мэтью Уилсон 0.0 ISBN: 978-5-94074-442-9, 978-5-9775-0196-5, 978-0-321-30550-7 2008 Видавництво: «БХВ-Петербург», «ДМК пресс»
4. Обобщенное программирование и STL. Использование и наращива... Мэтью Г. Остерн 5.0 ISBN: 5-7940-0119-4, 0-201-30956-4 2004 Видавництво: «Невский Диалект»

Допоміжна література

1. STL. Карманный справочник Рэй Лишнер 0.0 ISBN: 5-469-00389-2, 0596005563 2005 Видавництво: «Питер»
2. Стандартная библиотека С++. Николаи М. Джосаттис 4.5 ISBN: 978-5-8459-1837-6 2014 Видавництво: «Вильямс»

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.rsdn.ru/res/book/cpp/josattis.xml>
2. <http://www.rsdn.ru/res/book/cpp/halpern.xml>
3. http://www.rsdn.ru/res/book/cpp/effective_stl.xml